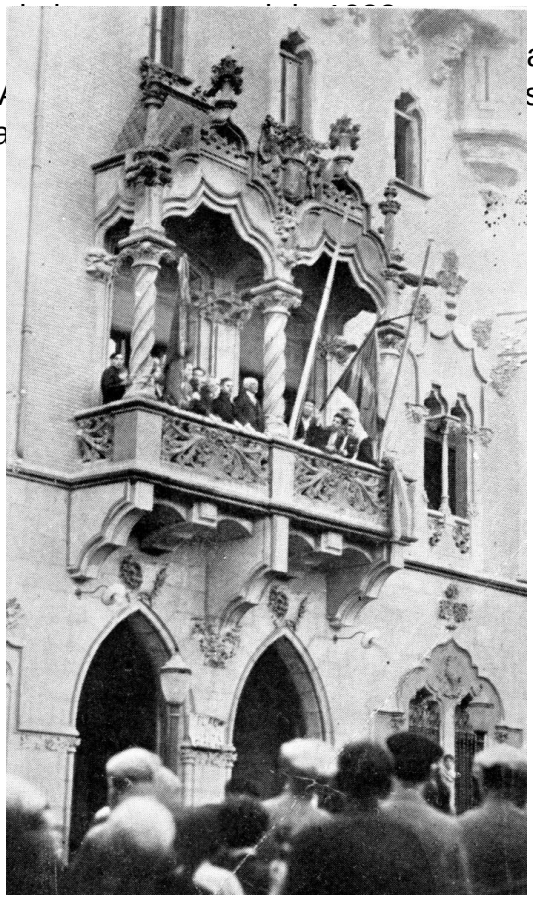
Publicat a *Ajuntament de Granollers* (https://www.granollers.cat)

La deportació

Els testimonis recollits en aquestes pàgines tenen en comú, més enllà del seu tràgic destí, un mateix context històric, unes circumstàncies polítiques i socials que, si ve no depenien directament d'ells, van ser decisius en la definició de les seves vides. Estem parlant d'especialment tres episodis: la República, la Guerra Civil i la Segona Guerra Mundial, que si ve és cert que no van tenir el mateix escenari, els van tenir a tots ells com a protagonistes.

A Granollers, l'auge republicà es va viure amb el mateix entusiasme que a la resta de viles i ciutats catalanes. Molts joves, van veure reflectits en l'ideal republicà els seus anhels de llibertat i de justícia social, de la mateixa manera que un refugi per les seves esperances de prosperar. Va ser per això que foren tants els qui van lluitar, ja fos des de la política o des dels moviments socials, per garantir l'èxit de la República i que tampoc no van dubtar en jugar-s'hi la vida anant al front per defensar-la. És entre aquests joves compromesos que es troben tots aquests testimonis de Granollerins que donarien la vida pels seus ideals. Des d'en Josep Pibernat, organitzador [illegible] per en Josep Pont, militant d'Esquerra Republicana, fins [illegible] alar la proclamació de la República des del balcó de l'A[illegible] segurament mai no tindrem l'oportunitat de conèixer-ne la

Proclamació de la República amb Francesc Abelló al balcó de l'Ajuntament, 1931. Autor Josep Bosch i Plans. Col·lecció Ajuntament de Granollers / Arxiu Municipal de Granollers

Amb l'arribada de la Guerra Civil, el seu ferm compromís n'empeny a molts a allistar-se a files. Molts hi perdran la vida. Però un cop és segura la derrota republicana, l'única sortida que queda a la resta serà l'exili. I és justament l'exili el que farà topar als nostres protagonistes amb un segon conflicte bèl·lic, la Segona Guerra Mundial, de la qual en seran víctimes sense ni tan sols ser-ne partícips. El recorregut que porta aquests joves republicans fins a la deportació en camps de concentració nazis ha estat objecte d'estudi de múltiples historiadors, que han fet una tasca colossal.

Si bé cal remarcar que cadascuna de les persones que van ser deportades van seguir un itinerari específic i diferent de la resta, en termes generals podem classificar els deportats en dos grans grup, que coincideixen amb dos moments de deportació: els qui van ser deportats de 1940 a 1942 i els qui ho van ser entre 1942 i 1945.

El primer grup és el més majoritari i aplega la majoria dels casos dels granollerins -tots excepte en Francesc Mompart. Aquests ciutadans van ser fets presoners per la policia alemanya mentre aquesta ocupava França a la primavera de 1940. Durant aquest període, els exiliats republicans que posteriorment serien deportats havien anat a parar als camps de refugiats de la Catalunya francesa, com el d'Argelers, preparats per acollir republicans que fugien del franquisme. Amb l'esclat de la Guerra Mundial, les autoritats franceses, reticents a l'acollida de refugiats, van trobar en ells el potencial de mà d'obra barata per al treball de grans infraestructures. De manera que van constituir les Companyies de Treballadors Estrangers, unitats especials al servei de l'exèrcit francès que passarien a mans dels nacional-socialistes tan aviat com aquests van ocupar França. Aquestes persones van ser conduïdes en un primer moment als camps de presoners de guerra alemanys, els Stalags i posteriorment van ser separats de la resta de presoners i enviats al camp de concentració de Mauthausen.

Dins del camp, les condicions de vida eren precàries: els deportats eren obligats a realitzar treballs físics esgotadors, exposats a condicions climàtiques molt dures i amb instruments inadequats. El menjar no satisfeia el mínim per a la subsistència i les condicions higièniques eren pèssimes, sense atenció per als qui queien malalts. Al camp de Gusen, annex a Mauthausen i situat a 5 km del camp, hi van ser exterminats dos terços dels catalans que hi havien anat a parar dels de l'agost de 1940 fins a 1941.

A partir del 1942, les prioritats del Tercer Reich van fer un gir i l'extermini indiscriminat es va substituir per la prioritat de l'explotació laboral en vista de la producció d'armament. Els republicans presos en aquest segon període -és a dir, de 1942 a 1945- no van ser capturats com a presoners de guerra ni van passar pels Stalags. Altrament, aquests es trobaven ja en territori francès i van ser detinguts per accions de boicot contra el règim nazi, és a dir que estaven compromesos amb la resistència. Després de ser detinguts, eren deportats o bé a l'organització Todt -formació paramilitar sota control d'Alemanya creada per utilitzar la mà d'obra dels treballadors-, en la que se'ls sotmetia a dures condicions de treball-, o bé directament als camps de concentració. Aquesta vegada, però la destinació era diversa: si bé va continuar l'afluència a Mauthausen, també van ser enviats a altres camps com Dachau, Buchenwald o Neuengamme.

En definitiva, els granollerins que apareixen en aquest recull no eren més que joves senzills i

compromesos, amb il·lusions i somnis que van veure com les seves esperances quedaven demolides per la guerra i per la més cínica inhumanitat del feixisme. És per això que, més enllà de les xifres esfereïdores, aquestes pàgines no pretenen ser un testimoni de l'horror que es va viure dins dels camps -que per altra banda mai podrem conèixer-, sinó més aviat una compilació de les vivències que hem pogut recuperar per tal acostar-los a la nostra condició humana i per tornar-los el lloc que es mereixen en la memòria col·lectiva de la ciutat.

// S'ha separat la Galeria d'imatges corresponent al uploader d'imatges propi del content type, // dels "nodes reference" als continguts de "Galeria d'imatges" pre-existents. ?> // Uploader d'imatges ?> // "Nodes reference" a les Galeries d'imatges ?>

comunicacio@ajuntament.granollers.cat

URL d'origen:https://www.granollers.cat/can-jonch/la-deportaci%C3%B3